

Мар'яна ЛЕВИЦЬКА

здобувач вищої освіти 1 курсу ОС «Магістр»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник: **Світлана СТЕНДЕР**,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, оподаткування та
технологій електронного бізнесу,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

АМОРТИЗАЦІЯ ТА СПИСАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА НП(С)БО 7 «ОСНОВНІ ЗАСОБИ»

Згідно з п. 4 НП(С)БО 7 «Основні засоби» амортизація – це систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації). А вартість, яка амортизується – це первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Ліквідаційна вартість – це сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Підприємство не зобов'язане обов'язково встановлювати ліквідаційну вартість основних засобів (далі ОЗ). Якщо воно не має можливості оцінити, яку суму коштів або які активи воно отримає при ліквідації ОЗ в майбутньому, можна не встановлювати ліквідаційну вартість.

Зауважимо, що ліквідаційна вартість визначається індивідуально для кожного ОЗ при зарахуванні його на баланс, тому в облікову політику не потрібно вносити будь-які положення про ліквідаційну вартість ОЗ. Наприклад, таке положення облікової політики, як «підприємство встановлює ліквідаційну вартість всіх ОЗ в розмірі 10 % від їх первісної вартості» буде помилковим, тому що воно не враховує особливості кожного об'єкта ОЗ і тому спричиняє недостовірність показників фінансової звітності.

Від поняття амортизації слід відрізнити поняття зносу. Знос основних засобів – це накопичена амортизація об'єкта ОЗ з початку його корисного використання (п. 4 НП(С)БО 7). Саме знос ОЗ відображається у рядку 1012 балансу.

Не підлягає амортизації вартість земельних ділянок, природних ресурсів і капітальних інвестицій. Земля, як основний засіб, не амортизується, і це пов'язано з тим, що виконуються дві умови:

- у землі немає визначеного терміну корисного використання;
- корисність земельних ділянок постійно відновлюється.

Це ж саме можна сказати і про відтворювані природні ресурси. Капітальні інвестиції ще не стали об'єктами ОЗ, вони ще не використовуються і тому теж не амортизуються.

Головним параметром нарахування амортизації є строк корисного використання ОЗ. Відповідно до п. 23 НП(С)БО 7 цей строк встановлюється підприємством (у розпорядчому акті) при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс). При визначенні строку враховується очікуване використання об'єкта з урахуванням його потужності або продуктивності, фізичний та моральний знос, що передбачається, правові або інші обмеження щодо строків використання об'єкта та інші фактори (п. 24 НП(С)БО 7).

Часто таким розпорядчим актом є акт форми № ОЗ-1, у якому наводяться відповідні висновки комісії, яка приймає об'єкт ОЗ. Також можна видати і окремий наказ на введення в експлуатацію об'єкта ОЗ.

Нерідко підприємства встановлюють уніфіковані строки корисного використання для груп ОЗ та закріплюють цей вибір в обліковій політиці. За це не штрафують, проте у п. 23 та п. 24 НП(С)БО 7 прямо визначено, що строк корисного використання встановлюється індивідуально для кожного об'єкта ОЗ.

Встановлений строк корисного використання – не догма. Він може переглядатися, якщо змінилися параметри, які були враховані при його встановленні, і відповідно змінилися очікувані економічні вигоди від використання ОЗ (п. 25 НП(С)БО 7). Часто такою подією стає капітальний ремонт, реконструкція, модернізація, добудова, дообладнання ОЗ, внаслідок

чого ОЗ може дати більше економічних вигід, ніж раніше. До речі, на період реконструкції ОЗ, модернізації, добудови, дообладнання та консервації нарахування амортизації призупиняється.

Так само і метод амортизації обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигід від його використання (п. 28 НП(С)БО 7). Метод амортизації об'єкта ОЗ переглядається у разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигід від його використання.

Амортизація нараховується щомісячно (п. 29 НП(С)БО 7), а всі зміни в нарахуванні амортизації (початок нарахування, призупинення, відновлення, зміна суми, припинення нарахування) відбуваються з місяця, наступного за місяцем, в якому відбулася відповідна подія, зокрема:

- введення ОЗ в експлуатацію – початок його використання;
- зміна строку корисного використання ОЗ;
- зміна вартості, що амортизується;
- зміна методу нарахування амортизації;
- початок періоду капітального ремонту, реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання ОЗ, якщо він більше ніж місяць. Відповідно, якщо цей період триває менше ніж місяць, нарахування амортизації не призупиняється;
- списання ОЗ з балансу.

Винятком є виробничий метод нарахування амортизації, за якого всі зміни відбуваються не з наступного місяця, а з дати настання відповідної події (п. 29 НП(С)БО 7).

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України. Відомості Верховної Ради України: документ 2755-17, редакція від 04.02.2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 22.05.2020).

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. № 1202 із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1018-10> (дата звернення 22.05.2020).

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення 22.05.2020).

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. № 1202 із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1018-10> (дата звернення 22.05.2020).

5. Замлинський, В.А. Облік основних засобів: переосмислення принципів та завдань. Електронний ресурс. *Облік і фінанси АПК*. 2010. № 1. URL http://www.nbuvi.gov.ua/portal/Soc_Gum/Oif_apk/2010_1/9_Zamlin.pdf.

6. Зима, Г.І. Проблеми формування облікової політики щодо необоротних активів . *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Серія: Економічні науки*. 2014. Вип. 10., Ч. II. С. 96-100.

7. Іванус Н.І. Методичні особливості аналізу використання основних засобів на підприємстві [Текст]. *Економічний аналіз : Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу і статистики*. Випуск 2. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. С. 279-281.

8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 20.05.2020).